

HUR HÄNGER HJÄRNA OCH TANKE IHOP?

Kognitionsvetenskapen kan inte säga någonting vettigt till lärare i klassrummet. Däremot kan den möjligen bidra med något på skolans systemnivå.

Fenomenologin är den enda filosofi som kan hantera människans medvetande, hennes tänkande och hennes lärande. Men den är ofta gravt missförstådd som en subjektivistisk idealism.

”Fenomenologins viktigaste insats är antagligen att ha förenat en extrem subjektivism och extrem objektivism i sitt begrepp om världen...”. (Merleau-Ponty, Varseblivningen fenomenologi, s. 27).

”Den sanna filosofin består i att lära sig se världen på nytt, och i denna mening kan en litterär berättelse skildra världen med lika stort ’djup’

som en filosofisk avhandling.” (ibid., s. 28)

Läraren kan inte utgå från en ”objektiv” verklighet som ingen människa ännu har erfarenhet av. Därför kan inte undervisningen behandla fakta. Bara påståenden om fakta. Vilket också kan uttryckas på följande sätt.

”Om det man inte kan tala måste man tåga.” (Wittgenstein, L., Tractatus logico-philosophicus. Norstedt, Stockholm, 2014, s. 154)

Se gärna dessa mina två filmer om tid och lust finns.

- [Ulla Öbergs didaktik](#)

- [Den framgångsrika undervisningens filosofi](#)

Mina ansträngningar för att få ut nått vettigt ur kognitionsvetenskapen.

En viktig händelse var när jag för några år sedan såg Axess-TV:s serie [Medvetandets återkomst](#). Jag har sett alla avsnitten flera gånger! Rekommenderas om tid och lust finns.

Mitt intresse ”startade om” för cirka ett halvt år sedan. Jag läste av ett helt annat skäl Säljö's bok Lärande – en introduktion till perspektiv och metaforer (andra upplagan, 2022). I kapitlet Kognitivism och lärande säger han följande.

”Iden om att människan, i analogi med en dator, kan ses som ett informations-processande system växte fram under 1950-talet och fick ett stort genomslag inom psykologin och den psykologiska forskningen.” (Säljö, s. 44)

Så jag började studera området mer i detalj, bland annat med syftet att begripa hur det kan komma sig att folk

tror att hjärnan tänker. Fysiskt sett finns där ju bara elektrokemiska processer i parallella, analoga system – inte seriella, digitala som i en dator.

Vidare letade jag igenom nättidningen Vi lärare med sökordet arbetsminne. Hittade 17 ställen, från 2017 till 2023. Kopierade citat och klistrade in i ett Worddokument. Jag skäms å lärarkåren vägnar när jag läser detta. Lärare är definitivt värda mer!

Jag hittade Peter Gärdenfors artikel från 1999: [Cognitive science, from computers to anthills as models of human thought](#). Hans beskrivning av kognitionsvetenskapens födelse lyder som följer, min översättning (jämför med Säljö ovan).

”1943 publicerade McCulloch och Pitts en artikel som blev mycket inflytelserik. De tolkade avfyrningarna av

neuronerna i hjärnan som sekvenser av nollor och ettor, i analogi med datorernas binära siffror. [...] Resultatet var att hela hjärnan sågs som en enorm dator. På så sätt föddes metaforen som blev grunden för kognitionsvetenskapen.”

För några veckor sedan försökte jag på allvar, så gott jag nu kan, sätta mig

in i området. Jag läste på om bland annat följande filosofiska begrepp. Det handlar om filosofi. För varken kognitionsvetenskapen, neuroforskningen eller hjärnabbildningsteknikerna har något att säga om människan tänkande.

Hjärna och tanke – några teorier om förhållandet

Var finns du i allt detta?

Bilderna kommer från filmen *Den framgångsrika undervisningens filosofi*, Gunnar Hyltegren

